

prevdarek, stanovitnost in pogum, in da ne pogine narod, ki je zvest sebi in svobodi.

Po tem takem je zgodovina preimenitno znanstvo in najpotrebnejša onemu, kdor se pečá z državnimi opravili. Gorje državnikom in poslancem, ki je ne po slušajo in ne vladajo modro, kajti zgodovina je zadnjič še ostra in nestranska sodnica vseh človeških djanj. Naši zanamci nas bodo strašno grajali in celó preklinjali nas bodo, ako mi, sedanji rod, zvesto ne izpolnimo vseh dolžnosti v prevažnem sedanjem času.

Izgovarjajo se sicer nekteri, da ne premoremo nič mi Slovenci tukaj na laški in nemški meji, da nas je premalo itd. Al vse to so prazni izgovori lenuhov. Ni drugače! tū smo, in tū moramo pokazati, da kaj veljamo. S prestola cesarskega smo slišali preblage besede: „odprta je pot vsakemu narodu.“ Tudi nam tedaj gré pravica in dolžnost, da razodenemo odkritosrčno, cesar želimo in potrebujemo. Kmalu pride čas za to; zdaj stojimo na razpotji: al nas čaka sramoten pogin po nemarnosti, ali pa národno življenje, če tudi po trdem delu.

Mislím, da ne bode nikomur težko izvoliti, kaj je pravo.

Naj tem svojim besedam še dodam, kar je ravno pred 20. leti prvi in edini naš politiški pesnik, preslavni Koseski, v 1. listu „Novic“ 1847. leta z veličastno svojo besedo govoril in je kakor nalašč rečeno za sedanji čas:

Gani se! komur je mar zahvale prihodnjega vnuka,
Gani se! kogar je sram zasmehovanja rodú!
Ako bolí vas ošabnih besed ostrupljeno želó,
Vam če slavenske krvi v srcu pretaka se žar,
Z umom orožite se, ne bojte se znoja na čelu!

Dajal je slave imé — o čujte možaki Slovenije! —
Sužnemu tropu Zapađ, ko ga je blagu prištel.
Kažite mu, da slava je čast najviše pomembe,
Da imenuje po njej čvrstega muzga se rod,
Ki se primerjati sme najboljim od veka do veka.

Svoje pomote si svest (o temu ni dvombe) bo zadnjič
Vse, kar je vašega, vam srca veselega dal.
Trikrat je svet krivičen, je slep, se zdrami v četrto,
Trojno povrne potem dolge z obrestmi nakrat,
Samo, da vrednosti svit o njemu zmagljivo zasije!

V Ajdovščini.

L.

Slovstvo.

Vabilo na naročbo.

Važne premembe se godijo v Avstriji. Napenjati bo treba slovanskemu narodu vse svoje moči, da se odbijejo nakane protivnikov njegovih. Podučevanje ljudstva pa je gotovo najglavnejša pripomoč v ta namen; kajti ljudstvo, ktero pozná svoje pravice, ktero se zaveda svoje národnosti, ktero je podučeno tudi v drugih njemu potrebnih vednostih, tako omikano ljudstvo se ne dá niti slepariti, niti podjarmiti. Zato so sklenili slovenski rodoljubi na Štajarskem, izdavatí za prosto slovensko ljudstvo podučiven list, ktereга nam bo ravno zdaj pri novih volitvah sila treba.

„Slovenski Gospodar“

podučeval bode v prosti, lahko razumljivi besedi naše slovenske kmete v gospodarskih (vino-, sadje- in živinoreji, bčelarstvu itd.), pa tudi v vseh političnih in narodnih stvareh. Izhajal bode dvakrat na mesec, na celi pólí, ter veljal s poštnino vred za celo leto 2 fl., za pol leta 1 fl., za četrť leta 50 kr.

Prvi list izide 16. januarja. — Naj se tedaj skoro oglasi obilo naročnikov; vse rodoljube pa srčno prosimo, naj blagovolijo nabirati naročnikov med kmeti, da se doseže namen, ktereга si je postavil „Slovenski Gospodar“:

poduk prostega ljudstva. — Naročnina naj se pošlje podpisanemu v Maribor.

Dr. Mat. Prelog, odgovorni vrednik.

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

O gruntnih davkih ali fronkih.

Kakor predzadnji, tako se je spet zadnji, pred novim letom končani deželni zbor na vso moč pote goval, da bi se naši deželi preveliki gruntni davki ali fronki znižali. Spet v tem zboru je v imenu tistega odbora, ki je pretresal delovanje deželnega odbora, izdelal g. Luka Svetec obširno sporočilo, kako zeló je preobložena kranjska dežela ne samo proti drugim sosednim deželam, ampak tudi proti svojim močém, in kako silna potreba je, da se ji preveliko breme, ktereга že ne more več nositi, brž brž zlajša.

Poglavitne reči tega sporočila so bile te-le:

Prošnje predzadnjega deželnega zbora, naj bi se fronki celi deželi znižali tako, da bi se le po 12 odstotkov ali percentov od čistega prihodka davkov pobiralo, namesti zdanjih 16 odstotkov, c. kr. ministerstvo ni hotlo uslišati, ker pravi, da ni vsa dežela enako preobložena. Vendar je visoko ministerstvo dovolilo, da naj se na podlogi prev. cesarskega sklepa od 31. dec. 1864 gruntnim posestnikom raznih krajev naše dežele za 1865. leto zavolj preobloženja in zavolj slabe letine 149.227 gold. fronkov odpiše.

Sporočilo spoznava, da je to precejšna polajšava naši ubogi deželi, al tudi obžaluje, da je ta znesek še vse premajhen proti temu, kakor je dežela preobložena, in da je ta dobrota le nektore zadela, ne pa vseh, ki so preobloženi, enakomerno. Tako se na pr. kantonom: Kranjski gori, Radolici in Litiji nič ne odpiše, ker njih kantonske gosposke niso nikogar priporočile, da bi se mu kaj odpisalo. Za láški, krški, tržiški, planinski, kamniški in vipavski kanton se odpiše le nekaj malega tacių zaostankov, ki se ne morejo več iztirjati, ker tudi za te kantone kantonske gosposke vis. ministerstvu niso priporočevale, da bi se več odpisalo.

Z veseljem pozdravlja sporočilo ministerski ukaz, da se gruntne potrebščine (fundus instructus) zavolj dolžnih fronkov ne smejo rubiti, in da se ima vsak uradnik, za ktereга se izvé, da se je proti temu ukazu pregrešil, ostro kaznovati.

Sporočilo potem na tanko dokazuje, kako krivičen je zadnji kataster, po katerem se fronki odmerjujejo, kranjski deželi; kako je kranjska zemlja više cenjena od koroške in štajarske, čeravno je mnogo slabeja. Tako so na pr. kranjski pridelki, čeravno niso ne boljši ne dražji od štajarskih, za 753.149 gold. draže cenjeni, kot ista množina štajarskih pridelkov, tako da kranjska dežela že zavolj tega 197.539 gold. v primeri več fronkov plačuje od štajarske.

Sporočilo s žalostjo vprašuje, kako vis. ministerstvo mora gledati, da uboga kranjska dežela, kateri je železnica, huda letina, vojska, nednarnost in zastajanje obrtnije in kupčije že tako sila veliko žalega prizadela, mora še to krivico trpeti, da se ji veliko večí fronki nakladajo, ko drugim deželam. Po katastru, pravi sporočilo, znašajo čisti prihodki kranjske zemlje 3 milijone in 535.233 gld. a. v. na leto; težave pa, ki jih gruntno posestvo zdaj nositi mora, znašajo 4 milijone in 438.741 gold. a. v. Tedaj primanjkuje vsako leto 903.507 gld. av. v., ktere morajo gruntni posestniki od drugej jemati, da gruntne stroške poplačajo. Stroški naše zemlje so tedaj večí, ko njeni prihodki. Zatoraj je hitre hitre pomoči treba, če ne, mora kranjska dežela v kratkem čisto ubožati, in kmetijstvo mora popolnoma na nič priti.